

Vanhusneuvoston lausunto Pirkanmaan hyvinvointialueen strategialuonnoksesta

Vanhusneuvosto on tarkastellut strategialuonnosta lähinnä ikäihmisten näkökulmasta. Ikäihmisten määrä kasvaa merkittävästi strategiakaudella ja heidän erityistarpeensa tulee huomioida strategiassa. Strategiassa esitetyt tavoitteet ovat sinänsä hyviä. Vanhusneuvosto pitää tärkeänä mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa toimenpidesuunnitelman laatimiseen.

Kärki 1: Tärkeintä ihminen

Asiakaslähtöisyys on hyvä tavoite, mutta sen toteutuminen käytännössä ontuu – palveluiden saatavuus ja saavutettavuus on heikentynyt, mikä aiheuttaa huolta ja turvattomuutta erityisesti ikäihmisille. Monet pohtivat, kuka heitä hoitaa ja missä, kun toimintakyky heikkenee. Huomioon on otettava Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista sekä Perustuslainmukainen turva ikäihmisille.

Henkilöstö tekee parhaansa vaikeissa olosuhteissa, mutta asiakkaat kokevat huolta henkilöstön jaksamisesta. Arjen työssä toimivaa henkilöstöä ei ole kuultu riittävästi – edustuksellinen kuuleminen ei riitä, vaan tarvitaan suoraa vuoropuhelua niiden kanssa, jotka palvelut toteuttavat.

Ikääntyneiden turvallisuuden tunnetta tuetaan riittävällä ja saavutettavalla tiedolla palveluista ja palveluun pääsystä. Varauduttaessa toimintaympäristön muutoksiin, huolto- ja toimintavarmuus on haavoittuvainen, jos isoihin yksiköihin siirrytään.

Asukkaiden osallistaminen on ollut osin onnistunutta, mutta digitaaliset kanavat eivät tavoita kaikkia, erityisesti ikäihmisiä.

Ikäihmisten ikä- ja toimintakykyhaarukka on laaja. Strategiassa on huomioitava enemmän erilaiset ikäihmiset, joista suurimmalla osalla on myös voimavaroja ja merkittävä rooli toimia aktiivisina yhteiskunnan jäseninä, mm. järjestötyössä.

Kärki 2: Yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut

Tavoitteet ovat kauniita, mutta käytännön toteutuksessa on kehitettävää. Erityisesti huonosti liikkuvien ikäihmisten tarpeet jäävät usein huomioimatta. Tavoitteista kuudes tavoite tulisi olla ensimmäisenä tavoitteena.

Ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut toteutuvat parhaiten, kun kaikkia ei hoideta massana, vaan yksilöllisesti ja aidosti kuunnellaan asiakasta. Ennaltaehkäiseviin palveluihin on panostettava erityisesti ikäihmisten osalta. Ennaltaehkäisevien palveluiden hinnoittelussa on huomioitava, ettei palvelun hinta estä palvelun käyttöä.

Arvokas ja turvallinen ikääntyminen tarkoittaa käytännössä saavutettavia palveluja, selkeitä hoitopolkuja ja monikanavaista viestintää. Digipalvelujen ensisijaisuus aiheuttaa syrjinnän kokemuksia ja lisää ahdistusta ikääntyvillä.

varautuminen toimintaympäristön muutoksiin, huolto- ja toimintavarmuus on haavoittuvainen, jos isoihin yksiköihin siirrytään.

Kärki 3: Hyvinvoivat työntekijät

Henkilöstön työhyvinvointiin on panostettava ja kehitettävä johtamista. Fiilismittariin vastaa vain noin 25 % henkilöstöstä – mitä ajattelee loput 75 %?

Henkilöstö on organisaation tärkein voimavara. Hyvinvoiva ja ammattitaitoinen henkilöstö tuottaa laadukkaita ja vaikuttavia palveluja. Kehittäminen yhdessä henkilöstön kanssa, kuunteleva johtaminen ja saatavilla oleva lähiesihenkilötyö ovat keskeisiä tekijöitä.

Kärki 4: Toimiva ja vaikuttava yhteistyö

Yhteistyö järjestöjen kanssa ei saa tarkoittaa vastuun siirtämistä niille. Kuntien kanssa tehtävän yhteistyön tulee olla kaksisuuntaista ja erityisesti ikäihmisten palveluissa tiivistä. Strategiassa tulisi huomioida yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen hoiva – nämä vaativat suunnittelua ja kaavoitusta yhdessä kuntien kanssa. Hyvinvointialueella ja kunnilla pitää olla yhteinen asumisohjelma.

Ikääntyvä väestö tulisi ottaa mukaan suunnittelemaan tulevaisuuden asumisen muotoja ja tiloja, jotka tukevat turvallista ja esteetöntä arkea. Pirkanmaan tasoinen kehittäminen ja hyvien käytäntöjen levittäminen ovat avainasemassa.

Strategian toimeenpano ja seuranta

Strategian tavoitteet ovat hyviä, mutta niiden rinnalle tarvitaan kuvaus nykytilanteesta sekä konkreettisista keinoista, joilla tavoitteisiin päästään ja miten edistymistä mitataan.

Arvokas ja turvallinen ikääntyminen on merkittävä tavoite. Toimivat ja läheltä saatavat terveys- ja sosiaalipalvelut sekä erityisesti iäkkäiden kotona asumista ja hoiva-asumista turvaavat palvelut ovat keskeisiä. Ikäihmisille palveluista tiedottaminen ja viestintä monikanavaisesti on välttämätöntä. Omalääkäri ja asiakkaalle selkeä hoito- ja palvelupolku ovat niitä elementtejä, jotka tukevat tätä tavoitetta. Lähitorien kehittäminen yhdessä kuntien ja järjestöjen kanssa ovat myös keskeistä.

Vanhusneuvosto pitää tärkeänä, että hyvinvointialuelain mukaisesti vaikuttamistoimielimille annetaan käytännön tasolla mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan. Näin saadaan vaikuttamistoimielinten edustamien väestöryhmien ääntä kuuluvaksi valmistelussa ja päätöksenteossa. Vaikuttamistoimielimet voivat myös omalta osaltaan osallistua tavoitteiden toteutumisen arviointiin ja seurantaan. Vanhusneuvostolle tulee raportoida toimeenpanon etenemistä.

28.10.2025

Pirkanmaan hyvinvointialueen vanhusneuvosto